

ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมของเจเนอเรชันซีในบริบทพหุวัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต

ศศิวรรณ โสภา^{1*} อังคณา วาริศรี² ณัฐกานต์ ร่าห์มาน³ ศรศิริ ลายแบน⁴

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาระดับของมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต (2) เปรียบเทียบระดับมิติดังกล่าวตามภูมิภาคนา และ (3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมิติที่เกี่ยวข้องต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม

วิธีการศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือมุสลิมเจเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 435 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ($\bar{x} = 3.62$) และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.50$) อยู่ในระดับมาก ขณะที่การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างตามภูมิภาคนาอย่างมีนัยสำคัญใน 4 มิติจาก 5 มิติ และความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน โดยมีมิติที่เป็นตัวทำนายสำคัญ ได้แก่ การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา

การนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อค้นพบสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับองค์กรศาสนา สถาบันครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบแนวทางเสริมสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของคนรุ่นใหม่ ควบคู่กับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ อัตลักษณ์มุสลิม, เจเนอเรชันซี, สังคมพหุวัฒนธรรม, จังหวัดภูเก็ต

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประเทศไทย <https://orcid.org/0009-0006-6742-5363>

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประเทศไทย <https://orcid.org/0009-0006-3100-716X>

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประเทศไทย <https://orcid.org/0009-0009-2170-2881>

⁴ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ประเทศไทย <https://orcid.org/0009-0006-3339-479X>

*sasiwan.s@pkru.ac.th

Generation Z Muslims' Identity Commitment amid Multiculturalism and Social Change: A Case Study of Phuket

Sasiwan Sopa¹ Angkana Wari-sri² Natthakarn Raman³ Sornsiri Laybane⁴

Received: April 16, 2026.

Revised: April 30, 2026.

Accepted: May 07, 2026.

Abstract

Objective: This study aimed to (1) examine the levels of five dimensions related to Muslim identity maintenance among Generation Z in Phuket Province, (2) compare these dimensions by place of origin, and (3) analyze the relationships and effects of the related dimensions on Muslim identity commitment.

Methodology: This quantitative study surveyed 435 Generation Z Muslims residing in Phuket Province using a structured questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, one-way ANOVA, Pearson's correlation, and multiple regression.

Research Findings: The findings revealed that Muslim identity commitment ($\bar{x} = 3.62$) and adaptation in a multicultural society ($\bar{x} = 3.50$) were at high levels, while the other three dimensions were at moderate levels. Significant differences by place of origin were found in 4 of the 5 dimensions. Muslim identity commitment was positively correlated with all four related dimensions, and the significant predictors were adaptation in a multicultural society and religious practice and reflection.

Contributions: These findings can be applied by religious organizations, families, educational institutions, and relevant agencies to strengthen Muslim identity among youth while supporting constructive coexistence in a multicultural society.

How to cite:

Sopa, S., Wari-sri, A., Raman, N., & Laybane, S. (2026). Generation Z Muslims' identity commitment amid multiculturalism and social change: A case study of Phuket. *Journal of Islamic Studies Prince of Songkla University*, 17(1), e300617. <https://doi.org/10.14456/jois.2026.3>

Keywords: Muslim identity, Generation Z, Multicultural society, Phuket

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Thailand, <https://orcid.org/0009-0006-6742-5363>

² Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Thailand, <https://orcid.org/0009-0006-3100-716X>

³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Thailand, <https://orcid.org/0009-0009-2170-2881>

⁴ Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, Thailand, <https://orcid.org/0009-0006-3339-479X>

*sasiwan.s@pkru.ac.th

บทนำ

ในบริบทของโลกาภิวัตน์ คนรุ่นใหม่ต้องดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านค่านิยม วิถีชีวิต และความสัมพันธ์ทางสังคม สำหรับมุสลิมเจนเอเรชั่นซี สถานการณ์ดังกล่าวทำให้การดำรงอัตลักษณ์ทางศาสนามีความซับซ้อนมากขึ้น เพราะต้องเผชิญทั้งกระแสสมัยใหม่ สื่อดิจิทัล วัฒนธรรมบริโภคนิยม และความคาดหวังทางศาสนา การเป็นมุสลิมในยุคปัจจุบันจึงมิใช่เพียงการยึดถือแบบแผนดั้งเดิม หากเป็นกระบวนการของการปรับตัว การใคร่ครวญ และการรักษาสมดุลระหว่างความศรัทธากับการอยู่ร่วมในสังคมที่มีความหลากหลาย (Abiyusuf et al., 2024; Saud et al., 2025)

งานวิจัยระบุว่า อัตลักษณ์มุสลิมของคนรุ่นใหม่มิใช่สิ่งหยุดนิ่ง แต่ถูกประกอบสร้างและดำรงอยู่ผ่านปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน เงื่อนไขทางสังคม สถาบันทางศาสนา และการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Pathan & Kreangpun, 2021) ในมิติศาสนา ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์สัมพันธ์กับการปฏิบัติศาสนกิจและการทำความเข้าใจหลักศาสนาที่สอดคล้องกับชีวิตร่วมสมัย โดย Abiyusuf et al. (2024) ระบุว่า มุสลิมเจนเอเรชั่นซีต้องเผชิญข้อมูลทางศาสนาที่หลากหลายควบคู่กับค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ขณะที่ Ramdani et al. (2022) พบว่า ความพอดีทางศาสนามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามุสลิมเจนเอเรชั่นซี

อัตลักษณ์ของมุสลิมรุ่นใหม่ยังถูกหล่อหลอมผ่านการเคลื่อนย้ายทางสังคมและพื้นที่ โดยเฉพาะการย้ายถิ่นเพื่อการศึกษาและการทำงาน Pengjan (2021) พบว่า นักศึกษามลายูมุสลิมที่ย้ายออกจากถิ่นกำเนิดยังคงรักษาความผูกพันกับอัตลักษณ์เดิมไว้ได้ ขณะเดียวกันก็พัฒนาความคุ้นเคยกับพื้นที่ใหม่ ส่วน Longdewa & Boonyarit (2023) ระบุว่า สถาบันการศึกษาเป็นพื้นที่สำคัญของการดำรงอัตลักษณ์มุสลิม ขณะที่ Sampao & Pangkesorn (2022) Isran & Rattanaungsikul (2025) และ Raknui (2023) สะท้อนว่า แม้รูปแบบการแสดงออกทางอัตลักษณ์มุสลิม เช่น การแต่งกาย บทบาท และพื้นที่สื่อสาร จะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทร่วมสมัย แต่อัตลักษณ์ดังกล่าวยังคงเชื่อมโยงกับพื้นที่สาธารณะ การยอมรับของสังคม และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่กำหนดว่าการแสดงออกแบบใดเหมาะสมหรือได้รับการยอมรับ

นอกจากนี้ สื่อดิจิทัล ยังส่งผลสำคัญต่อการดำรงอัตลักษณ์ของมุสลิมรุ่นใหม่ กล่าวคือ เป็นทั้งเครื่องมือสื่อสาร และพื้นที่เรียนรู้ศาสนา โดย Saud et al. (2025) ระบุว่า ประสบการณ์ออนไลน์ควบคู่กับการใช้ชีวิตในสังคมพหุวัฒนธรรมช่วยให้คนรุ่นใหม่เปิดรับความแตกต่างและเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยระบุว่า บทบาทของสื่อดิจิทัลนั้นแตกต่างกันตามบริบท ดังปรากฏในงานของ Kheryadi & Chorbwhan (2025) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบมุสลิมใน 2 ประเทศ พบว่า ในบริบทที่มุสลิมเป็นคนส่วนใหญ่อะยิปต์และอินโดนีเซีย สื่อออนไลน์มักเชื่อมโยงกับการแสดงออกทางศาสนาและการเมืองอย่างเข้มข้น ขณะที่ในประเทศไทยซึ่งมุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยภายใต้สังคมที่ชาวพุทธเป็นคนส่วนใหญ่ พื้นที่ออนไลน์มีบทบาทเด่นในการดำรงอัตลักษณ์ สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และต่อต้านการถูกทำให้เป็นคนชายขอบ

ในด้านการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม งานวิจัยระบุว่า การปรับตัวมิใช่การละทิ้งอัตลักษณ์ แต่เป็นทักษะสำคัญของการรักษาความศรัทธาควบคู่กับการอยู่ร่วมกับความหลากหลาย ดังที่ Tinambunan (2024) พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนาส่งผลต่อความเข้าใจและแนวปฏิบัติทางศาสนาของมุสลิมรุ่นใหม่ ขณะที่ Mutaqin et al. (2024) ระบุว่า ทศนคติแห่งความอดทนอดกลั้นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการยอมรับความแตกต่างและการอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรม เกิดจากการหนุนเสริมจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน สำหรับบริบทไทย Chanthasaro (2018) อธิบายว่า การอยู่ร่วมกันระหว่างชาวพุทธและมุสลิมสามารถดำรงอยู่ได้ผ่านการพบปะสื่อสารและความสัมพันธ์เชิงมิตรภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Pathan & Kreangpun (2021) ที่ระบุว่า การดำรงอัตลักษณ์มุสลิมในสังคมพหุวัฒนธรรมต้องอาศัยทั้งปัจจัยระดับปัจเจก องค์กร และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมควบคู่กัน

งานวิจัยที่ผ่านมาระบุว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมเป็นผลจากการทำงานร่วมกันของหลายมิติ ทั้งการปฏิบัติศาสนา การเรียนรู้และใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์ชีวิต การใช้สื่อดิจิทัล เครือข่ายทางสังคม และความสามารถในการอยู่ร่วมกับความแตกต่าง (Laeheem, 2014; Chelong & Laeheem, 2020) ทว่างานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่มักศึกษาบริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือมุ่งอธิบายพฤติกรรมและเงื่อนไขความเสี่ยงของกลุ่มเปราะบางเป็นหลัก จึงยังมีช่องว่างในการทำความเข้าใจมุสลิมเจนเนอเรชันซีในเมืองท่องเที่ยวพหุวัฒนธรรมอย่างจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีรากฐานทางประวัติศาสตร์การเป็นเมืองท่าที่หล่อหลอมความหลากหลายทางเชื้อชาติ โดยเฉพาะกลุ่มลูกหลานชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกที่มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนและวัฒนธรรมตลอดเวลา ขณะเดียวกันก็มีชุมชนมุสลิมดั้งเดิมที่เข้มแข็ง

จากช่องว่างดังกล่าว การศึกษานี้จึงมุ่งทำความเข้าใจความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม และปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต ผ่านกรอบการวิเคราะห์ 5 มิติ ได้แก่ (1) การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา (2) ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง (3) การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน (4) การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และ (5) ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ทั้งนี้ ผลการศึกษาคาดว่าจะช่วยขยายความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงอัตลักษณ์ของมุสลิมรุ่นใหม่ในสังคมไทยร่วมสมัย และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรศาสนา สถาบันครอบครัว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งทางอัตลักษณ์ควบคู่กับการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับมิติ 5 ด้านระหว่างมุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมิติที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน ต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ได้แก่ การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม

วิธีการศึกษา

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ มุสลิมเจนเนอเรชันซีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ต โดยกำหนดให้ “เจนเนอเรชันซี” หมายถึงบุคคลที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2540–2555 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 435 คน อ้างอิงตามหลักเกณฑ์ของ

Cochran (1977) ซึ่งเสนอว่าหากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนแน่ชัด ควรใช้ขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 385 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อน .05 โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ ดังนี้ (1) อยู่ในช่วงอายุที่กำหนด (2) ระบุนว่าเป็นมุสลิม และ (3) มีภูมิลำเนาในภาคใต้ของประเทศไทย จำแนกเป็น กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง หนอง สตุล) กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา) และกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) โดยมีการพำนัก ศึกษา หรือทำงานในจังหวัดภูเก็ตเป็นเวลาอย่างน้อย 3 เดือน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยผสานการคัดเลือกแบบเจาะจง และแบบสะดวก ทั้งนี้ การเข้าร่วมวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจและไม่ระบุตัวตน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามภาษาไทยชนิดมีโครงสร้าง และให้ผู้ตอบกรอกด้วยตนเอง แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ช่วงอายุอยู่ย สถานภาพซึ่งประกอบด้วยนักเรียน นักศึกษา และคนทำงาน อาเภอที่พำอาศัยในจังหวัดภูเก็ตในปัจจุบัน ภูมิลำเนาในภาคใต้ของประเทศไทย ระยะเวลาที่พำนักในจังหวัดภูเก็ต ความถี่ของการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน เช่น การละหมาดวันละ 5 เวลา และความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสพิเศษ เช่น อีด และกิจกรรมของมัสยิด

ส่วนที่ 2 แบบวัดตัวแปรเชิงโครงสร้าง 5 ด้าน ได้แก่ (1) การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา (2) ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง (3) การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน (4) การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และ (5) ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม โดยกำหนดให้แต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ รวม 25 ข้อ ใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท ตั้งแต่ 1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด

1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ และปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอาสาสมัครมุสลิมเจเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตจำนวน 30 คน โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 แสดงถึงความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ในระดับสูง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดภูเก็ตช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2568 โดยใช้แบบสอบถามทั้งแบบกระดาษและแบบออนไลน์เพื่อเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึง แบบสอบถามกระดาษแจกและเก็บในสถานที่สาธารณะ เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียน ร้านอาหาร และตลาด ขณะที่แบบสอบถามออนไลน์เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทั้งนี้ การเข้าร่วมวิจัยเป็นไปโดยสมัครใจ ไม่มีการเก็บข้อมูลที่สามารถระบุตัวบุคคลได้ และรักษาความลับของผู้ตอบตลอดกระบวนการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ใช้การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อพิจารณาระดับของมิติทั้ง 5 โดยแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบวัตถุประสงค์การวิจัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับของมิติทั้ง 5 ระหว่างกลุ่มตามภูมิลำเนา 3 กลุ่ม โดยตรวจสอบสมมติฐานความแปรปรวนเท่ากันด้วย Levene's test พบว่า สมมติฐานเป็นจริงสำหรับบางมิติ ($p > .05$) และไม่เป็นจริงสำหรับบางมิติ ($p < .05$) เนื่องจากขนาดกลุ่มไม่เท่ากันและมีความแปรปรวนไม่เท่ากันในบางตัวแปร จึงใช้วิธี Games–Howell เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน และใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลร่วมของตัวแปรอิสระ ได้แก่ การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม

ผลการศึกษา

1. ระดับของมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต

การวิจัยนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 435 คน เป็นเพศชาย 243 คน (ร้อยละ 55.9) และเพศหญิง 192 คน (ร้อยละ 44.1) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเจเนอเรชันซีตอนกลาง (เกิด พ.ศ. 2546–2550) ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือเจเนอเรชันซีตอนต้น (เกิด พ.ศ. 2540–2545) ร้อยละ 24.8 และเจเนอเรชันซีตอนปลาย (เกิด พ.ศ. 2551–2555) ร้อยละ 5.5 ด้านสถานภาพ ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ร้อยละ 68.0 รองลงมาคือผู้ที่ทำงานแล้ว ร้อยละ 22.3 และนักเรียน ร้อยละ 9.7 สำหรับที่พักอาศัยในปัจจุบัน ผู้ตอบส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ต ร้อยละ 60.0 รองลงมาคืออำเภอถลาง ร้อยละ 20.5 และอำเภอกะทู้ ร้อยละ 19.5

เมื่อพิจารณาภูมิลำเนา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ร้อยละ 70.1 รองลงมาคือกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร้อยละ 15.9 และกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ร้อยละ 14.0 ด้านระยะเวลาพำนักในจังหวัดภูเก็ต พบว่าส่วนใหญ่พำนักอยู่ 1–3 ปี ร้อยละ 35.6 รองลงมาคือ 4–6 ปี ร้อยละ 21.8 และน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 16.6 นอกจากนี้ มีผู้ที่เกิดและเติบโตในภูเก็ต ร้อยละ 10.1 ผู้ที่พำนัก 7–10 ปี ร้อยละ 9.0 และมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 6.9 ด้านความถี่ของการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน เช่น การละหมาดวันละ 5 เวลา พบว่ากลุ่มที่ปฏิบัติทุกวันหรือเกือบทุกวันมีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 29.7 รองลงมาคือผู้ที่ปฏิบัติ น้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน ร้อยละ 24.1 ผู้ที่ปฏิบัติ 1–3 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 20.7 ขณะที่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติเลยมีร้อยละ 5.1 สำหรับความถี่ของการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสพิเศษ เช่น อีดและกิจกรรมของมัสยิด พบว่าส่วนใหญ่เข้าร่วมสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละครั้ง ร้อยละ 37.0 รองลงมาคือผู้ที่เข้าร่วมปีละครั้ง ร้อยละ 23.0 ผู้ที่เข้าร่วมปีละ 2–3 ครั้ง ร้อยละ 20.0 และมีผู้ที่ระบุว่าไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเลยเพียงร้อยละ 2.1

ทั้งนี้ ผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ปรากฏดังตารางที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x} = 3.62$) รองลงมาคือ การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.50$) โดยทั้งสองมิติอยู่ในระดับมาก ขณะที่การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.46$) ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 3.41$) และการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.41$) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มิติความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมอยู่ในระดับมากอย่างสม่ำเสมอ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ ความ

ภาคภูมิใจในการเป็นมุสลิม ($\bar{x} = 3.71$) การมองว่าอิสลามเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.64$) และ ความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์มุสลิมแม้อยู่ในบริบทที่ไม่ใช่มุสลิม ($\bar{x} = 3.64$) ส่วนมิติการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยรายข้ออยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการเข้าใจผู้คนต่างศาสนา ($\bar{x} = 3.54$) การเคารพประเพณีท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.50$) และความสามารถในการปฏิบัติศาสนาโดยไม่เกิดความขัดแย้งกับสังคมรอบข้าง ($\bar{x} = 3.50$)

สำหรับมิติการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา แม้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูงคือ การสามารถรักษาการปฏิบัติศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.59$) และ การใคร่ครวญสะท้อนคิดต่อการปฏิบัติศาสนา ($\bar{x} = 3.46$) ขณะที่มิติประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง ได้แก่ การมีเครือข่ายเพื่อนต่างวัฒนธรรมที่เคารพอัตลักษณ์ซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.56$) การรับรู้ว่าค่านิยมของมุสลิมรุ่นใหม่แตกต่างจากรุ่นพ่อแม่อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 3.48$) ด้านการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การใช้สื่อเรียนรู้ศาสนาเพิ่มเติม ($\bar{x} = 3.48$) และ การใช้แอปพลิเคชันหรือเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติศาสนา ($\bar{x} = 3.44$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ระดับมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจนเอเรชันซีจังหวัดภูเก็ต

รายการ	ระดับความเห็น		
	$\bar{x}$	SD	ความหมาย
1. การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา			
ฉันสามารถปฏิบัติตามหลักอิสลามได้อย่างสม่ำเสมอ	3.59	1.01	มาก
ฉันปรับการปฏิบัติศาสนกิจให้สอดคล้องกับชีวิตสมัยใหม่โดยยังยึดหลักศาสนา	3.45	1.07	ปานกลาง
เมื่อเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ ฉันค้นคว้าหลักคำสอน หรือขอคำแนะนำ เพื่อให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักศาสนา	3.43	1.03	ปานกลาง
ฉันตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้และการปฏิบัติศาสนกิจอย่างต่อเนื่อง	3.40	1.01	ปานกลาง
ฉันใคร่ครวญและทบทวนความหมายของการปฏิบัติศาสนกิจของตนเป็นประจำ	3.46	1.02	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.46	0.87	ปานกลาง
2. ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง			
ฉันเปิดรับวัฒนธรรมอื่น ๆ และไม่รู้สึกลำบากใจที่ขัดแย้งกับอัตลักษณ์ของฉัน	3.36	1.04	ปานกลาง
ฉันเคยต้องอธิบายอัตลักษณ์หรือวิถีชีวิตมุสลิมเพื่อให้ผู้ที่สงสัยเข้าใจมากขึ้น	3.30	1.06	ปานกลาง
ฉันเชื่อว่ามุสลิมรุ่นใหม่มีค่านิยมที่แตกต่างจากรุ่นพ่อแม่อย่างชัดเจน	3.48	1.02	ปานกลาง
ฉันยอมรับการแต่งกายและการใช้ภาษาที่ผสมผสานระหว่างศาสนาและกระแสนิยม	3.36	1.04	ปานกลาง
ฉันมีเครือข่ายเพื่อนต่างวัฒนธรรมที่เคารพอัตลักษณ์ซึ่งกันและกัน	3.56	1.05	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.41	0.83	ปานกลาง
3. การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน			
สื่อดิจิทัลช่วยให้ฉันเรียนรู้เรื่องศาสนาได้มากขึ้น	3.48	0.98	ปานกลาง
ฉันพิจารณาเลือกสื่อดิจิทัลที่สอดคล้องกับหลักศาสนา	3.40	0.98	ปานกลาง
ฉันใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงอัตลักษณ์ของตนในฐานะมุสลิมรุ่นใหม่	3.34	0.99	ปานกลาง
ฉันติดตามเนื้อหาเกี่ยวกับอิสลามผ่านสื่อออนไลน์	3.39	1.00	ปานกลาง
ฉันใช้เทคโนโลยีหรือแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติศาสนกิจ	3.44	0.98	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41	0.84	ปานกลาง
4. การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม			
การใช้ชีวิตในจังหวัดภูเก็ตช่วยให้ฉันเข้าใจผู้คนต่างศาสนาได้มากขึ้น	3.54	0.95	มาก
ฉันเคารพประเพณีท้องถิ่นแม้ไม่ใช่ประเพณีอิสลาม	3.50	0.96	มาก
ฉันสามารถปฏิบัติตามศาสนกิจได้โดยไม่เกิดความขัดแย้งกับสังคมรอบข้าง	3.50	1.03	มาก

รายการ	ระดับความเห็น		
	$\bar{x}$	SD	ความหมาย
การอยู่ร่วมกับผู้คนต่างศาสนาทำให้ความเข้าใจต่ออิสลามของฉันเปิดกว้างขึ้น	3.50	1.01	มาก
การอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้ฉันมองเรื่องศาสนาอย่างยืดหยุ่นมากขึ้น	3.47	0.96	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.50	0.84	มาก
5. ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม			
ฉันภาคภูมิใจที่เป็นมุสลิม	3.71	1.00	มาก
ฉันเชื่อว่าศาสนาอิสลามเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน	3.64	1.02	มาก
ฉันพยายามรักษาอัตลักษณ์มุสลิม แม้อยู่ในสังคมที่คนส่วนใหญ่ไม่ใช่มุสลิม	3.64	1.00	มาก
ฉันยินดีที่จะแสดงอัตลักษณ์ทางศาสนาในพื้นที่สาธารณะ	3.55	1.04	มาก
ฉันมองว่าการเป็นมุสลิมรุ่นใหม่คือการสร้างสมดุลระหว่างศาสนาและสังคม	3.58	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.62	0.90	มาก

ที่มา: (Sopa et al., 2026)

2. การเปรียบเทียบระดับมิติ 5 ด้านระหว่างมุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของมิติ 5 ด้านระหว่างมุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา	ระหว่างกลุ่ม	6.439	2	3.220	4.313	.014*
	ภายในกลุ่ม	322.500	432	.747		
	รวม	328.939	434			
2. ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	2.725	2	1.362	1.970	.141
	ภายในกลุ่ม	298.838	432	.692		
	รวม	301.563	434			
3. การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน	ระหว่างกลุ่ม	6.981	2	3.490	5.081	.007**
	ภายในกลุ่ม	296.742	432	.687		
	รวม	303.723	434			
4. การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.423	2	3.711	5.325	.005**
	ภายในกลุ่ม	301.086	432	.697		
	รวม	308.509	434			
5. ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม	ระหว่างกลุ่ม	9.513	2	4.757	5.958	.003**
	ภายในกลุ่ม	344.859	432	.798		
	รวม	354.372	434			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ที่มา: (Sopa et al., 2026)

ความแตกต่างของมิติทั้ง 5 เมื่อจำแนกตามภูมิลำเนากลุ่มย่อย ตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว แยกตามตัวแปรเชิงโครงสร้าง โดยเปรียบเทียบกลุ่มย่อยจากภาคใต้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจังหวัดฝั่งอันดามัน ($n = 305$) กลุ่มจังหวัดฝั่งอ่าวไทย ($n = 61$) และกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ($n = 69$) รวม 435 คน เนื่องจากขนาดกลุ่มไม่เท่ากันและมีโอกาสเกิดความแปรปรวนไม่เท่ากันระหว่างกลุ่ม จึงใช้การทดสอบเปรียบเทียบรายคู่แบบ

Games–Howell ภายหลังการทดสอบ ANOVA ซึ่งเหมาะสมกับกรณีที่ขนาดกลุ่มไม่สมดุลและความแปรปรวนไม่เท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 2 พบความแตกต่างตามภูมิลาเนากลุ่มย่อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 4 มิติ ได้แก่ การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ($p < .05$) การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน ($p < .01$) การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ($p < .01$) และ ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ($p < .01$) ขณะที่ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบรายคู่แบบ Games–Howell พบว่า ในมิติการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา กลุ่มฝั่งอ่าวไทยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มฝั่งอันดามันอย่างมีนัยสำคัญ ($MD = -0.33115, p < .05$) และต่ำกว่ากลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน ($MD = -0.39800, p < .05$) ส่วนกลุ่มฝั่งอันดามันกับกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

สำหรับมิติด้านการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน กลุ่มฝั่งอันดามันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มฝั่งอ่าวไทยอย่างมีนัยสำคัญ ($MD = 0.37049, p \leq .001$) ขณะที่คู่เปรียบเทียบอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่มิติการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม กลุ่มฝั่งอันดามันมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มฝั่งอ่าวไทยอย่างมีนัยสำคัญ ($MD = 0.38033, p < .01$) ส่วนคู่เปรียบเทียบอื่นไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ด้านมิติความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม พบว่าทั้งกลุ่มฝั่งอันดามัน ($MD = 0.42885, p \leq .001$) และกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ($MD = 0.41055, p < .05$) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มฝั่งอ่าวไทยอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่กลุ่มฝั่งอันดามันและกลุ่มสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนมิติประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ผลการเปรียบเทียบรายคู่แบบ Games–Howell ทุกคู่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใน 4 มิติ เมื่อจำแนกตามภูมิลาเนา โดยกลุ่มฝั่งอ่าวไทยได้ค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญในมิติหลักบางด้าน ได้แก่ การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ซึ่งต่ำกว่าทั้งฝั่งอันดามันและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ซึ่งต่ำกว่าทั้งฝั่งอันดามันและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขณะที่ในมิติการใช้สื่อดิจิทัล และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม พบความแตกต่างชัดเจนเฉพาะคู่ ฝั่งอันดามันสูงกว่าฝั่งอ่าวไทย ส่วนฝั่งอันดามันกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่แตกต่างกัน ขณะที่มิติประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไม่แตกต่างกันทุกกลุ่ม

3. ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมิติที่เกี่ยวข้อง 4 ด้านต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม กับมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน ผลพบว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ($r = .811, p < .01$) การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ($r = .769, p < .01$) การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน ($r = .728, p < .01$) และประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ($r = .676, p < .01$) สะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการปฏิบัติศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การใช้สื่อดิจิทัล และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมสูง มีแนวโน้มยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมสูงตามไปด้วย

นอกจากนี้ มิติทั้ง 4 ซึ่งใช้เป็นตัวแปรทำนายยังมีความสัมพันธ์กันเองในระดับปานกลางถึงสูง ($r = .702-.787, p < .01$) แสดงให้เห็นว่ามิติเหล่านี้เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด และสะท้อนชุดของประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวพันกัน

ตารางที่ 3 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ เปรียบเทียบระดับพยากรณ์ของมิติที่ส่งผลต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม

ตัวแปร	ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม				
	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ				
	B	S.E.	Beta	t	Sig.
1. การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา	.364	.046	.350	7.977	.000*
2. ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง	.005	.046	.005	.110	.912
3. การใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน	.052	.052	.048	.988	.324
4. การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม	.547	.050	.510	10.866	.000*
ค่าคงที่	.256	.106	-	2.401	.017

$R = .849, R^2 = .722, \text{Adjusted } R^2 = .719, F(4, 430) = 278.648, p < .001$

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ที่มา: (Sopa et al., 2026)

จากตารางที่ 3 พบว่า แบบจำลองการถดถอยพหุคูณมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F(4, 430) = 278.648, p < .001$) และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมได้ร้อยละ 71.9 ขณะที่ความแปรปรวนที่เหลืออีกร้อยละ 28.1 อาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่นที่ไม่ได้รวมอยู่ในแบบจำลอง

เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่ามี 2 มิติที่เป็นตัวทำนายเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ โดยเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) จากมากไปน้อย ได้แก่ การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ($\text{Beta} = .510, p < .001$) และการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ($\text{Beta} = .350, p < .001$) กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมสูง และมีการปฏิบัติหรือใคร่ครวญทางศาสนาในระดับสูง มีแนวโน้มที่จะมีความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมสูงขึ้น ในทางกลับกัน ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวัน ไม่เป็นตัวทำนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาพร้อมกับตัวแปรอื่นในแบบจำลอง

อภิปรายผล

1. ระดับของมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัยพบว่า จากมิติทั้ง 5 ด้าน ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ขณะที่การปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อค้นพบที่ว่า การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก สอดรับกับการศึกษาของ Ramdani et al. (2022) ที่ให้ความสำคัญกับการวางตนอย่างพอดีต่อความหลากหลายทางศาสนาในชีวิตร่วมสมัย และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Chanthasaro (2018) ที่พบว่า การอยู่ร่วมกันระหว่างชาวพุทธและมุสลิมสามารถดำรงอยู่ได้ผ่านการพบปะพูดคุย ความเป็นมิตร และความสัมพันธ์เชิงมิตรภาพในชีวิตประจำวัน

ส่วนการใช้สื่อดิจิทัล และประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ Kheryadi & Chorbwhan (2025) และ Abiyusuf et al. (2024) ที่ระบุว่า สื่อดิจิทัลมีบทบาทเป็นพื้นที่เสริมในการดำรงอัตลักษณ์ ขณะที่คนรุ่นใหม่ต้องเผชิญกับข้อมูลทางศาสนาและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมร่วมสมัย สำหรับการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนาที่อยู่ในระดับปานกลาง ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่า การดำรงอัตลักษณ์ของคนรุ่นใหม่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของการปฏิบัติศาสนกิจเพียงด้านเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับมิติอื่นของชีวิตร่วมสมัยควบคู่กัน

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารายชื่อในมิติความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม พบว่า ความภาคภูมิใจในการเป็นมุสลิม การมองว่าอิสลามเป็นส่วนสำคัญของชีวิตประจำวัน และความพยายามในการรักษาอัตลักษณ์มุสลิมแม้อยู่ในบริบทที่ไม่ใช่มุสลิม ล้วนอยู่ในระดับมาก จึงสะท้อนว่า แม้คนรุ่นใหม่จะใช้ชีวิตท่ามกลางความหลากหลายและความเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการรักษาอัตลักษณ์ทางศาสนา

2. การเปรียบเทียบระดับมิติ 5 ด้านระหว่างมุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตที่มีภูมิลำเนาต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับความแตกต่างในมิติการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา การใช้สื่อดิจิทัล การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ซึ่งอาจสะท้อนว่า มุสลิมเจนเนอเรชันซีจากภูมิลำเนาที่ต่างกันมีเงื่อนไขทางสังคมและประสบการณ์การหล่อหลอมทางศาสนาต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pathan & Kreangpun (2021) และ Laeheem (2014) ที่พบว่า การดำรงอัตลักษณ์และพฤติกรรมตามวิถีอิสลามต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากสถาบัน สังคม และการอบรมเลี้ยงดู

เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า กลุ่มภูมิลำเนาฝั่งอันดามันมีการใช้สื่อดิจิทัลและการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มฝั่งอ่าวไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saud et al. (2025) และ Kheryadi & Chorbwhan (2025) ที่พบว่า ประสบการณ์พหุวัฒนธรรมร่วมกับการใช้สื่อออนไลน์ช่วยเสริมความพร้อมในการเปิดรับความหลากหลายและหนุนเสริมความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขณะเดียวกัน ความแตกต่างด้านการปรับตัวยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Pengjan (2021) Tinambunan (2024) Mutaqin et al. (2024) และ Chanthasaro (2018) ที่เน้นบทบาทของเครือข่ายความสัมพันธ์ การเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ และการอยู่ร่วมกันในพื้นที่จริง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ไม่พบความแตกต่างตามภูมิลำเนาในมิติประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Longdewa & Boonyarit (2023) ที่ระบุว่า กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มักเกิดขึ้นภายใต้พื้นที่และกฎกติกาทางสังคมใหม่ ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่า เมื่อคนรุ่นใหม่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ปลายทางเดียวกัน ประสบการณ์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอาจมีลักษณะใกล้เคียงกันมากกว่าที่จะแตกต่างกันตามภูมิลำเนาเดิม

3. ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมิติที่เกี่ยวข้อง 4 ด้านต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม

ผลการวิจัยพบว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน ซึ่งอาจสะท้อนว่าอัตลักษณ์มุสลิมไม่ได้เป็นเพียงคุณลักษณะส่วนบุคคล หากยังยึดโยงกับประสบการณ์และความสัมพันธ์ทางสังคมในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายสูงอย่างจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีมิติการปฏิบัติและการใคร่ครวญทางศาสนา และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม อาจมีบทบาทควบคู่กันในการดำรงอัตลักษณ์

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า การปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และการปฏิบัติและการไคร่ครวญทางศาสนา เป็นตัวทำนายหลักของความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pathan & Kreangpun (2021) Ramdani et al. (2022) และ Pengjan (2021) ที่พบว่า การดำรงอัตลักษณ์เกี่ยวข้องกับทั้งกลไกระดับปัจเจก ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกระบวนการปรับตัวในบริบทใหม่

ในทางกลับกัน มิติการใช้สื่อดิจิทัลและประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไม่สามารถทำนายความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อทดสอบร่วมกับตัวแปรอื่น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Kheryadi & Chorbwhan (2025) และ Abiyusuf et al. (2024) ที่พบว่า สื่อออนไลน์และแรงกดดันทางสังคมอาจทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขแวดล้อมที่เกื้อหนุน มากกว่าจะเป็นปัจจัยชี้ขาดโดยตรง ข้อค้นพบนี้อาจสะท้อนว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมของเจนเนอเรชันซีในภูเก็ตสัมพันธ์กับมิติของการปฏิบัติทางศาสนาและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในพื้นที่จริงมากกว่ามิติการใช้สื่อดิจิทัลเพียงอย่างเดียว

สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของมิติ 5 ด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมของเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ต เปรียบเทียบความแตกต่างตามภูมิฐานะ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์และอิทธิพลของมิติที่เกี่ยวข้องต่อความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ผลการวิจัยพบว่า มุสลิมเจนเนอเรชันซีในจังหวัดภูเก็ตมีความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมและมีการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ขณะที่การปฏิบัติและการไคร่ครวญทางศาสนา ประสบการณ์อัตลักษณ์ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตศาสนาและชีวิตประจำวันอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างตามภูมิฐานะอย่างมีนัยสำคัญใน 4 จาก 5 มิติ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ว่า ความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม และการปฏิบัติรวมถึงการไคร่ครวญทางศาสนา ซึ่งเป็นตัวทำนายสำคัญของความยึดมั่นต่ออัตลักษณ์มุสลิม ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่า การดำรงอัตลักษณ์ของมุสลิมเจนเนอเรชันซีในสังคมร่วมสมัยเกิดจากการทำงานร่วมกันของมิติด้านศาสนาและมิติด้านการอยู่ร่วมกับความแตกต่าง มิใช่การยึดถือศาสนาในความหมายที่แยกขาดจากบริบททางสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย องค์กรศาสนา ครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันส่งเสริมการเรียนรู้ศาสนาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของคนรุ่นใหม่ ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางอัตลักษณ์มุสลิมอย่างเหมาะสมกับบริบทร่วมสมัย ข้อค้นพบนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมหรือหลักสูตรที่ส่งเสริมทั้งความมั่นคงทางอัตลักษณ์และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่มีความหลากหลาย

ในเชิงวิชาการ การศึกษานี้ช่วยขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์มุสลิมของเจนเนอเรชันซีในบริบทจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายไปยังพื้นที่อื่น และอาจใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือแบบผสมผสานเพิ่มเติม เพื่ออธิบายการดำรงอัตลักษณ์ของมุสลิมรุ่นใหม่ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Abiyusuf, I., Ihsan, F. M., Saputra, W., & Akbar, A. (2024). Shirk in the era of Gen Z: Challenges and strategies for Muslim (Qs. An- Nisa: 48). *Journal of Multidisciplinary Sustainability ASEAN*, 1(5), 226–233. <https://journal.ypidathu.or.id/index.php/multidisciplinary/article/view/1474>
- Chanthasaro, P. (2018). The Cohabitation of Musalim and Buddhist communities, in the area of Tepa district, Sabayoi district, Natawe district, and Chana district, Songkhla province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(2), 284–294. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/140232>
- Chelong, A., & Laeheem, K. (2020). Behavioral characteristics against Islamic ways among Muslim risk youth in three southern border provinces of Thailand. *Journal of Yala Rajabhat University*, 15(2), 191–199. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yrj_human/article/view/243825
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Isran, K., & Rattnarungsikul, P. (2025). Muslim women in the modern world: Identity, voice, and adaptation. *DEC Journal: Art and Design*, 4(1), 34–57. <https://doi.org/10.69598/decorativeartsjournal.4.34-57>
- Kheryadi, A., & Chorbwhan, R. (2025). Muslim digital identities in Indonesia and Thailand: Social media, authority, and cultural belonging. *Digital Muslim Review*, 3(1), 23–39. <https://doi.org/10.32678/dmr.v3i1.41>
- Laeheem, K. (2014). Factors associated with Islamic behavior among Thai Muslim youth in the three southern border provinces, Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 35(2), 356–367. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kjss/article/view/247261>
- Longdewa, A., & Boonyarit, I. (2023). The effect of identity Negotiation and contestation towards the mindset and learning process of Melayu muslim youth under a Thai education system: A case study in Yala, Thailand. *PSDS Journal of Development Studies*, 6(2), 43–71. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/gvc-tu/article/view/267556>
- Mutaqin, M. Z., Lestari, D. A., Solihin, S., Al-Ayyubi, I. I., & Rahmawati, S. (2024). Factors in religious culture to increase tolerant attitudes of Gen-Z among urban Muslims. *Akademika: Jurnal Pemikiran Islam*, 29(1), 73–86. <https://doi.org/10.32332/akademika.v29i1.9145>
- Pathan, H., & Kreangpun, T. (2021). The Processes of sustaining Muslim identities in the multicultural society of Isan. *Journal of Political Science Critique*, 8(16), 123–151. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/PSC/article/view/249448>
- Pengjan, S. (2021). Religious and ethnic adaptations of Malay-Muslim students at Prince of Songkhla University, Surat Thani campus. *Parichart Journal*, 34(2), 83–99. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/view/242289>
- Raknui, T. (2023). Attitudes of Muslim youth and civil society organizations: A case study of an expression of Malayu identity in the multicultural area of Saiburi, Pattani province. *Conflict and Peace Studies Journal*, 2(1), 179–200. https://so07.tci-thaijo.org/index.php/cpsj_psu/article/view/2764

- Ramdani, Z., Natanel, Y., & Busro. (2022). The role of religious moderation on life satisfaction of Generation Z Muslims. *PENAMAS Journal of Religion and Society*, 35(2), 187–198.
<https://doi.org/10.31330/penamas.v35i2.627>
- Sampao, W., & Pangkesorn, A. (2022). Dress practices of Muslim women: A perspective on the identity of faith and beauty in the modern environment. *The Fine & Applied Arts Journal*, 15(2), 106–128.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/fineartstujournal/article/view/261643>
- Saud, M., Ibrahim, A., & Ashfaq, A. (2025). Youth revelation of social media on multiculturalism and cultural integration in Indonesia. *Social Sciences & Humanities Open*, 11, 101626.
<https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2025.101626>
- Tinambunan, M. S. (2024). Gen-Z Muslims and interfaith interaction: An exploratory study among youth in Rante Besi Village, Dairi. *Sufiya Journal of Islamic Studies*, 1(2), 23–31.
<https://journal.sufiya.org/index.php/sjis/article/view/120>

Conflict of Interest:

The authors declare no conflict of interest.